

Temnițele și închisorile comuniste din România – câteva referințe despre numărul lor, activitatea, volumul de încarcerare, capacitatea și dispunerea lor geografică...

Introducere

Pentru a intra direct în tema și subiectul acestui material documentar, vom afirma, remarca și susține că reperle doctrinare comuniste demonstrează că acest curent politic a fost mai mult decât atât, a fost un sistem malefic ce are structura și modul de funcționare foarte asemănătoare cu o religie. Valorile pe care le-a promovat au evidente conotații negative dacă le raportăm la o viziune creștină. Modul de implementare a fost bazat pe două coordonate: - mistificare; - teroare. Cu rădăcini în mișcările socialiste și anarhiste, comunismul a apărut între ideologiile politico – filozofice, sub apanajul egalitarismului și bunăstării generalizate dar purtând în substratul discursului său elemente cu evidente conotații malefice. Evoluția lui a demonstrat, cum nu se poate mai explicit, modul în care diavolul a procedat și operează în istorie.

După discursurile triumfaliste și după schema pe care s-a construit ideologia, comunismul s-a vădit mai degrabă o religie sau, mai corect spus o utopie, ce amintește de ereziile dualiste: - existând o luptă maniheică ce se dă între proletariat (Binele, Mesia) și burghezie (Răul) - în urma acestei încleștări violente și sângeroase se naște o nouă eră, paradisiacă, din care Răul (burgezia) a fost abolit, - iar cetățeanul noului paradis a fost omul nou, comunist.

În implementarea pe care ideologia comunistă a cunoscut-o în URSS au existat două mijloace de manipulare care s-au folosit: minciuna și violența, cu multiplele lor forme de manifestare. Există o evidentă schimbare de optică între comunismul marxist și comunismul bolșevic, deși amândouă își declară aceleași finalități și au suprapuneri în cele mai multe aspecte. Diferența este aceea că Marx vedea nașterea revoluției proletare ca un proces firesc rezultat din crizele provocate de evoluțiile tehnologice, astfel că implicarea factorului politic era oarecum secundară, pe când în viziunea leninistă revoluția politică este elementul declanșator, de altfel nici nu s-ar fi putut vorbi de crize provocate de tehnologie, când aceasta era aproape o metaforă pentru Rusia anului 1917. Debutând cu o lovitură de stat, comunismul în URSS se instaurează sub auspiciile lui Lenin și evoluează sub cizma necruțătoare a lui Stalin.

Cu toate că vizează nașterea unui om nou, comunismul depersonalizează și deznaționalizează, astfel substanța umană își pierde consistența rămânând doar învelișul corporal. Conștiință, sentiment, într-un cuvânt întreaga interioritate sunt dinaminate și se naște homo sovieticus, un humanoid ce are o grilă morală conform căreia orice este bun și sfânt dacă slujește la victoria revoluției. Prezența demonului este demonstrată poate cel mai bine prin această obstinație cu care mașinăria comunistă vizează depersonalizarea, care duce neîndoiește la o demonizare. Se operează falsificarea tuturor valorilor, a istoriei și în consecință a existenței înseși. Anii 1936-1938 sunt cunoscuți în istoria URSS ca anii terorii când execuțiile se făceau zilnic de ordinul sutelor. Există o evidentă violență verbală la nivelul discursului oficial și se operează mutații de bază în limbaj care și el își pierde consistența născându-se acel monstru lingvistic numit „limbă (sau) limbaj de lemn”.

Liderii comuniști, atât cei sovietici cât și ceilalți, supușii lor mai mici, dar și cei din Asia ori de aiurea au un accentuat apetit pentru cultul personalității. Ceea ce va duce la manifestări și frazeologii monstroase dar și la ivirea unui panteon comunist ale cărui personaje au ca trăsături definitorii cruzimea și infinita admirație de sine, un hybris nestăpânit care îi va incita mereu să-și devore supușii.

În România Mare mișcarea comunistă nu figura printre forțele politice care puteau fi luate în calcul. Din PSD se va desprinde aripa maximalistă care va semna afilierea la a III-a Internațională (Comintern), în anul 1921, luând astfel naștere PCR. Modul cum această grupare politică funcționează atât înainte, cât și în timpul celui de al II-lea Război mondial demonstrează că se supunea fără cârtire centrului de la Moscova. De acolo primea directive precise care erau aplicate în țară în cea mai deplină conspirativitate, astfel că mai mult decât o grupare politică PCR sau PCdR era o agenție de spionaj. Conștientizându-se adevărata natură a mișcării comuniste în România, în anul 1924 partidul este scos în ilegalitate. Atât linia ce trebuia urmată cât și liderii sunt în continuare numiți de la Moscova. Spre acolo se îndrepta speranța și privirea plină de admirație a comuniștilor români. Încă de pe acum partidul era măcinat de lupte intestinale ce nu vor înceta niciodată...

Prin urmare, cea mai spectaculoasă „realizare” a sistemului comunist a fost represiunea, care a atins dimensiuni înspăimântătoare, un malaxor de vieți omenești, implacabil și necruțător cu ajutorul căruia comunismul a reușit să se mențină ca regim politic în România cinci decenii, timp în care a operat o urâțire a interiorității naționale și personale ce se dovedește greu de remediat. Instaurată după model sovietic și de către cadre sovietice Securitatea, brațul înarmat al partidului va fi dublată de Miliție, o altă instituție represivă care la nivelul comunelor și satelor va prelua prerogativele Securității. În primii ani cadrele de Securitate vor fi formate în cea mai mare parte din oameni proveniți de la periferia vieții sociale, ajutați de consilierii sovietici. Ulterior se vor forma cadre autohtone, adesea școlite la Moscova. Dacă în anii '45 -'60 tortura și bătaia erau principalele instrumente securistice, mai târziu metodele se vor rafina, supravegherea și delatațiunea vor deveni unelte represive difuze dar nu mai puțin eficiente. Pe măsura scurgerii timpului, deși puterea devenea din ce în ce mai sigură pe poziția ocupată, aparatul Securității devenea și el din ce în ce mai stufos, semn că, paradoxal, frica regimului de propria populație creștea și ea.

Duritatea metodelor aplicate în anchetele Securității și regimul exterminant aplicat în penitenciare a determinat ca să se realizeze o serie de anchete în această privință fără însă să existe rezultate concrete notabile, aceasta fiind imposibil pentru că răul nu era în neglijența sau în excesul de zel al unor angajați ci la rădăcinile aparatului, Securitatea fiind o instituție criminală și represivă ce lupta împotriva propriei populații. Intrat într-un astfel de aparat, fundamental rău se producea fragmentarea conștiinței și personalității omului, el putea fi tată bun acasă dar torționar neîntrecut la servicii.

Cea mai mare forță a Securității și totodată cel mai mare succes al ei au constituit-o informatorii, privită din acest unghi Securitatea era un monstru cu nenumărați ochi și nenumărate membre care îi confereau ubicuitate. În 5 martie anul 1946 premierul britanic Churchill făcea o declarație prin care recunoștea intrarea sub sfera de influență sovietică a estului Europei, declarația a fost considerată ca începutul războiului rece. Dar occidentul fusese conștient încă din anul '44 că Stalin nu va întârzia să colonizeze teritoriile respective iar când procesul începuse să se desfășoare sub ochii lor nu putuseră decât sporadic și firav să lanseze slabe proteste, mai mult formale pe care sovieticii le-au ignorat cu nonșalanță. Dar șirul nesfârșit de crime și atrocități care au inundat aceste țări nu pot fi privite de o conștiință morală occidentală ca străine. Vinovăția nu se oprește în puncte cardinale sau la granițele statelor ci în funcție de implicarea în crimă ea există în mai mică sau mai mare măsură. În masacre de asemenea dimensiuni nimeni nu rămâne inocent, inocența este cea care moare odată cu prima victimă cunoscută. Într-un astfel de scenariu în care insidios și apoi extrem de violent în fruntea țării se instaurează o putere dominată de rău, care poate fi partitura pe care omul poate să se salveze? Este evident că pentru omul creștin, comunismul se constituie într-o provocare. Față-n față cu comunismul creștinul este pus față-n față cu o forță demonică ce se manifestă în istorie într-o formă fără precedent.

După faza înșelăciunii, dar fără să o părăsească definitiv el aplică cu voluptate morbidă faza terorii. Știe că pentru a stăpâni trebuie să înfricoșezi prin urmare va porni malaxorul terorii generalizate. Primele victime vor fi potențialii concurenți și anume elitele politice. Prin scenarii regizate de Securitate și prin denigrarea făcută de presă partidele democratice de pe scena politică a României vor fi suprimate. Invecitive precum „fasciști” și „criminali de război”, „trădători” sunt termenii în care presa controlată în totalitate de PCR îi va stigmatiza pe liderii politici în care populația încă mai vedea o speranță pentru redresarea țării și ieșirea de sub teroarea roșie. Experimentul temnițelor și al muncii forțate din lagărele și coloniile comuniste a însemnat distrugerea clasei politice interbelice, eliminarea elitei intelectuale, exterminarea unui număr mare de clerici ortodocși sau greco-catolici și, în general, represiunea împotriva tuturor persoanelor care s-au împotrivit instaurării „democrației populare”. Începând cu martie anul 1945, Partidul Comunist a declanșat o teroare sistematică împotriva opozițiilor politici, reproducând pe teritoriul României modelul Gulagului sovietic.

Conform Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului în România, în timpul regimului comunist, în România au existat 44 de penitenciare principale și 72 de lagăre de muncă forțată destinate deținuților politici în care au pătimit peste 3 milioane de români dintre care 800.000 de oameni au murit. Ele se aflau sub coordonarea Direcției Generale a Penitenciarelor (cu toate modificările de titulatură pe care le-a cunoscut de-a lungul vremii). Alături de conducerea centrală a DGP, responsabili pentru deciziile referitoare la tratamentul aplicat în locurile de detenție politică erau: comandanții de penitenciare, lagăre și colonii de muncă și locuitorii lor, precum și ofițerii politici care asigurau reeducarea deținuților conform directivelor partidului comunist. Locurile de detenție din perioada comunistă ar putea fi clasificate în mai multe categorii, deși majoritatea deținuților a trecut prin cel puțin două dintre ele.

Despre diferitele tipuri de închisori

Penitenciarele reeducării erau caracterizate prin aplicarea metodelor de tortură în vederea convertirii la ideologia comunistă. Acestea au fost la Suceava, Pitești, Gherla, Târgu Ocna, Târgșor, Brașov, Ocnele Mari, Peninsula. Închisorile de exterminare a elitei politice și intelectuale: Sighet, Râmnicu Sărat, Galați, Aiud, Craiova, Brașov, Oradea, Pitești. Lagăre de muncă: Canalul Dunăre-Marea Neagră (Peninsula, Poarta Alba, Salcia, Periprava, Constanța, Midia, Capul Midia, Cernavodă, etc.), coloniile de muncă din Balta Brăilei. Închisori de triaj și tranzit: Jilava, Văcărești. Închisori de anchetă : Rahova, Malmaison, Uranus. Închisori pentru femei: Mărgineni, Mislea, Miercurea Ciuc, Dumbrăveni. Penitenciare pentru minori : Târgșor, Mărgineni, Cluj. Penitenciarele Spital: Târgu Ocna și Văcărești.

Despre diferitele metode de tortură

Abuzurile și încălcările grave ale drepturilor omului au fost sistematic administrate în toate închisorile și lagărele comuniste din România. Aici se aplicau cele mai dure metode de tortură. Cele mai utilizate metode de tortură au fost: lovituri aplicate în părțile sensibile ale corpului; strivirea unghiilor; smulgerea părului din cap; bătaia cu lopata; tratarea rănilor cu sare; crucificarea; bătaia sistematică la tălpi cu cravașa, obiecte din lemn sau cauciuc; arderea tălpilor la flacăra, lovituri cu un creion mai mare în testicule; bătăi cu saci de nisip. În lagărul de la Valea Neagră Peninsula, de exemplu, era aplicată „broasca” prin care deținuții după ce se întorceau de la lucru, erau obligați să țopăie în poziția „pe vin”, cu mâinile pe șolduri, fiecare ținând în spate un alt deținut. În lagărul de la Valea Neagră condamnații erau obligați să stea înghesuși câte doi, o noapte întregă într-o cutie fără acoperiș, etc.

O altă metodă folosită împotriva deținuților a fost munca forțată. Condițiile de muncă din lagărele și coloniile comuniste au fost dintre cele mai dure. Deținuții erau puși să muncească până la epuizare, în condițiile în care normele erau mărite de la o zi la alta, iar hrana era un fel terci, lipsit de proteine. Neîndeplinirea normei zilnice atrăgea pedeapsa „leneșului“ prin bătaie la șezutul gol, atârănarea lui cu capul în jos sau aruncarea lui la carceră. La începutul anilor 1950, în lagăre „lucrau“ aproximativ 80.000 de oameni, dintre care 40.000 la Canalul Dunăre-Marea Neagră. De asemenea, lagăre de muncă forțată și centre de deportare au existat în întreaga țară, dar cele mai multe se aflau în partea sud-estică a Câmpiei Române și sudul Dobrogei (Salcia, Urleasca, Sălcioara, Jegalia, Perieși, Grădina, Satul Nou etc.).

Despre Zarca Aiudului - Izolarea

Cu toate că dispozițiile din Codul penal comunist din 1948 (art. 28-44) interziceau, în genere, separațiunea individuală, admitând-o numai pentru condamnații de drept comun și numai pentru o perioadă de maximum 2 ani de la începerea executării pedepsei, în realitate condamnații din secțiile speciale erau trecuți la izolatoare. Astfel de izolatoare se aflau la „zarca“ de la Aiud, „neagra“ la Sighet și Jilava, „cazorca“ la Suceava, etc.. Aici deținuții executau pedepse într-o totală izolare, în condiții de mizerie și înfometare. Un fenomen caracteristic al penitenciarelor a fost cel al suprapopulării închisorilor. În cei mai mulți ani ai detenției, condamnații politici au dormit pe jos, pe rogojini, în celule neîncalzite. Spre exemplu, legionarii nu aveau dreptul la perna și așternut. Majoritatea unităților penitenciare nu erau dotate cu încălzire centrală, temperatura coborând drastic în celule în timpul iernii. Alimentația și asistența medicală erau deficitare. În general, alimentația era aceeași în întregul sistem penitenciar, cu deosebirea că la secțiile pentru deținuții politici aceasta era foarte puțină. În privința asistenței medicale, aceasta era deseori absentă. Deținuții politici erau mai rar și mai greu vizitați de medic. Internarea în staționarul penitenciarului și repartizarea medicamentelor erau supuse unor restricții speciale. În unele cazuri, pentru a se obține o asistență medicală mai bună, a fost nevoie să se recurgă la greva foamei. În multe cazuri de acest fel, deținuții au fost alimentați artificial și abuziv, împotriva voinței lor sau au fost lăsați în cea mai cruntă mizerie, alături de tineta cu fecale, săptămâni întregi.

Monumente edificate pentru foștii deținuți politic

În perioada celor aproape 45 de ani de teroare comunistă (1945-1989), România a devenit o țară a crimei organizate, a camerelor de tortură, a temnițelor și lagărelor de exterminare. În tot acest timp, un popor întreg a trăit în spaimă, în umilință, minciună și delațiune. Pentru a ascunde și a șterge urmele Genocidului roșu, securitatea, miliția și justiția comunistă au început încă din anul 1969, o vastă operațiune de selectare și distrugere a arhivelor proprii, precum și de falsificare a unor date și documente importante. Din numărul de deținuți politici, circa 15-20% au fost uciși prin împușcare sau exterminați în închisori ori lagare de munca forțată.

Trupurile lor au fost aruncate în gropile comune sau în mormintele fără cruce, care sunt răspândite de la Timișoara până la Vladivostok. Alte mii de cetățeni români provenind din lumea țăranilor înstăriți, a intelectualilor ori a militanților partidelor istorice au fost ridicați în miez de noapte de la casele lor și uciși prin împușcare pe marginile șanțurilor, în păduri sau au disparut fără urmă. Numele și numărul tuturor acestor martiri nu se vor ști niciodată. În memoria și spre cinstirea lor, Asociația Foștilor Deținuți Politici din România (AFDPR), prin filialele sale, a început încă din anul 1991 să ridice monumentele care vor rămâne peste timp drept mărturie a ceea ce a însemnat comunismul. Unele din aceste

monumente au fost ridicate în apropierea unor groaznice închisori sau lagăre ale morții, cum sînt cele de la Aiud, Poarta Albă, Gherla, Târgșor, Pitești, Insula Mare a Brăilei, Baia Sprie, Nistru, Cavnic, Miercurea Ciuc, Suceava, Botoșani sau Bicz. S-au edificat monumente și în zonele în care a existat rezistență anticomunistă de amploare spre exemplu la Teregova, Caransebeș, Sâmbăta, Nucșoara, Meidanchioi, Chisindia, Răstolnița, Ibănești, Mânzălești, Mesentea, Oravița, Vadu Roșca. În unele orașe din țară s-au ridicat alte monumente precum la Alba Iulia, Bistrița-Năsăud, Brăila, Cugir, Călărași, Drobeta Turnu Severin, Oradea, Reșița, Satu Mare, Târgoviște, Timișoara, dar și peste graniță la Paris și Geneva.

Despre „Holocaustul roșu” sau crimele în cifre

Conform estimărilor făcute de Florin Mătrescu în cartea sa „Holocaustul roșu” numărul persoanelor care au suferit în regimul comunist depășește 3 milioane. Între 28 iunie 1940 și 22 iunie 1941 au fost deportați în lagărele din Nordul Inghetăt un număr de 300.000 de români basarabeni și bucovineni. Între anii 1945 și 1954, 500.000 de români basarabeni și bucovineni au fost deportați în lagăre. Între anii 1946 și 1947, 200.000 - 350.000 de români morți în urma foametei provocată de Stalin. Victor Bârsan în cartea sa „Masacrul inocenților”, editura București, 1993, deosebește mai multe valuri de deportări. Între 28 iunie 1940 și 22 iunie 1941, 300.000 de români deportați. Între anii 1944 și 1948, 250.000 de români deportați. Între anii 1946 și 1947, 300.000 de români morți în urma foametei provocată de Stalin. La 6 iulie 1949 începe a 3-a deportare masivă; 11.324 familii deportate. Între anii 1954 și 1964, 300.000 de români deportați în Rusia și Kazahstan. Anton Ovseyenco în „The Time of Stalin: Potret of a Tiranny”, N.Y. Harper and Row, 1981 estimează numărul total al victimelor comunismului în Basarabia și Nordul Bucovinei la 1.500.000 de persoane. În ceea ce privește România, conform lui Florin Mătrescu, în cartea „Holocaustul roșu sau crimele în cifre ale comunismului internațional”, grupurile masive de deportări și crime au fost: „capitularea fără condiții” de la 23 august 1944 a avut ca rezultat deportarea a 180.000 de soldați și ofițeri în lagărele gulagului sovietic (doar câteva mii s-au mai întors).

Recent, în mlaștina râului Bălți din Basarabia a fost descoperit un osuar românesc compus din 50.000 schelete de soldați români - din unitați ale Armatei Regale Române, care în primăvara anului 1944 au constituit prima linie de rezistență împotriva Armatei Roșii. (citad din Mihai Vicol, "Un "Katyn" românesc" - România Liberă Internațional, nr.320/04.08.96). Ocuparea țării de către Armata Roșie a însemnat un val de crime în rândul populației civile, crime de proporții încă necunoscute, oameni uciși doar pentru a fi jefuiți sau pentru a-și apăra fiicele și soțiile de violuri. Colectivizarea forțată a țărănimii (începând din 1949) a afectat 12.000.000 de țărani; sate întregi au fost mitraliate și nimicite cu tunurile - provocând 30.000 de victime. Deportările masive din perioada anilor 1949 - 1960 s-au soldat cu încă 200.000 de țărani morți în lagărele de muncă sau închisori. Rezistența armată din munți (1946 - 1958), unică în lagărul comunist, a mai adăugat un număr de victime. În cele 120 de închisori și lagăre de muncă, au murit între 150.000- 200.000 oameni. Cifrele globale ale holocaustului roșu în România sînt diferite. Numărul total al deținuților: 2.000.000 (Filip Păunescu - „Cunoașterea și combaterea comunismului”. 3.000.000 (Cicerone Ioanițoiu). Numărul total al morților în regimurile Gheorghe Gheorghiu-Dej, Ceaușescu, Iliescu (revoluție, Târgu-Mureș, mineriade, etc.) este greu de stabilit. Se descoperă mereu noi gropi comune pe lângă lagărele de muncă și închisori. Cifra avansată de Florin Mătrescu este de 891.500 morți în genocidul comunist comis între actualele granițe ale României.

Despre mărturii în oglindă din lagărul comunist

Cu sprijinul Institutului pentru Investigarea Crimelor Comunismului din Romania ziaristi de la România Liberă și de la Libertatea au realizat interviuri cu torționarii pe de o parte, dar și cu foștii deținuți politici. Un fost deținut politic care a trăit pe pielea sa teroarea în Penitenciarul Giurgeni și fostul șef al acestei puscării își povestesc, după 50 de ani, experiențele trăite în două tabere atât de diferite. De o parte este Alexandru Ioanițescu, trecut astăzi de 80 de ani, fostul comandant de închisoare și lagăr comunist. Cei care l-au cunoscut de dincolo de gratii și-l amintesc ca pe o „brută și o bestie ordinară”, dar el spune că pur și simplu, a muncit la viața sa ca un tip „sever și corect”. Recunoaște doar că subalternii „îi mai altoiau” pe deținuți, dar pușcăriașii închiși din rațiuni politice își meritau bătaia, pentru că „inecau orezul” și astfel subminau economia. De partea cealaltă este Florea Dumitru, mutilat și umilit în închisoare, bătrânul de peste 73 de ani spune acum că l-a iertat deja pe torționarul său, deși rănilor făcute de bătaușii lui Ioanițescu și mizeria cruntă din celulă i-au ruinat pentru totdeauna sănătatea. Torționarul Ioanițescu spune că nu există probe pentru judecarea lui, iar mărturiile celor care au fost închiși nu au sens. Victima lui, Dumitru, nu crede că judecata ar mai avea acum vreun sens.

Despre Colonia de muncă din localitatea Giurgeni

Una dintre închisorile comuniste ale anilor '60 din Insula Mare a Brăilei a fost și colonia de muncă de la Giurgeni, loc în care erau încarcerați deținuți contrarevolutionari. Conform „Dicționarului penitenciarelor din România comunistă (1945-1967)”, „reacționarii” trăiau în condiții inumane. „Aveau un regim de muncă forțată, fiind păziți de cîini dresați să-i atace dacă se prăbușeau la pămînt sau dacă încercau să se odihnească. Mîncarea era foarte proastă, iar setea - chinuitoare. Cei închiși erau nevoiți să bea apă din Dunăre, iar în timpul lucrului - din bălțile de pe teren. Prezența șobolanilor în gropile care țineau loc de closet sau în depozitele de alimente a contribuit la declanșarea unor epidemii: febră tifoidă și leptospiroza”. Una dintre cele mai grele activități era considerată munca la orezărie cînd deținuții erau obligați să stea tot timpul în apă, încovoiați, pentru a plivi orezul. La Giurgeni au fost încarcerați numai deținuți politici între anii 1960-1962 cînd comandantul penitenciarului era Alexandru Ioanițescu. Maiorul a căpătat experiență la penitenciarele de la Cluj ca locțiitor de comandant, la Aiud (1956-1958), pe aceeași funcție și apoi a fost mutat la Giurgeni. Prin mîna lui au trecut mii de deținuți și chiar elita epocii. Torționarul și l-a amintit pe poetul Radu Gyr. La Giurgeni a devenit stăpîn peste 1600 de deținuți politici. „Cum să nu le dau mancare? Păi, dacă eu vă spun că arătau ca luptătorii! În societate nu se mănca carne, dar la unitate se dădea de cinci ori pe săptămîna. Sigur, mai mult subproduse, căpățîni, gheare, dar aveau în farfurie miros de carne. Odată, mi-a fost adus de la Jilava un lot. Erau prăpădiți rău de tot. Bătuți. Gâlbejiți. M-am dus la Lunca Dunării personal să-i primesc, venise un tren cu ei. M-am dus cu două camioane și i-am încolonat cu gardă, să-i aducem la Giurgeni, era o distanță de vreo 7-8 kilometri. Dom'le, erau atât de prăpădiți, că o parte din ei au căzut pe drum. Apoi i-am scos la muncă și unii au devenit niște luptaători, dom'le. Lucrau în soare. Aveau o forță în ei!” relatează în fața ziariștilor torționarul. Rezultatele muncii desfășurate de ofițerul Ioanițescu la comanda penitenciarelor pe la care a trecut au rămas menționate în arhive. Referatele Serviciului de Inspecție din cadrul Direcției Generale a Penitenciarelor scot la lumină portretul unui călău mulțumit de sine: conform documentelor, Ioanițescu îi lovea „în special pe deținuții cunoscuți ca elemente înrăit-dușmănoase, preocupați de a sabota munca sau de a-i instiga pe ceilalți deținuți la nesupunere”. În urma unor reclamații ce vizau excesul de zel, Ioanițescu este retrogradat din funcție și numit locțiitor al comandantului pentru pază și regim la lagărul de la Periprava. După aproape 50 de ani de la acele momente, pensionarul Alexandru Ioanițescu neagă acuzațiile, pe care le consideră simple răbunari ale unui alt ofițer. „Vă spun sincer. Eu am fost sîrguincios. Am muncit. M-am străduit. Acum

sînt bătrîn și nu vreau decît să fiu lăsat în pace să-mi mănînc în liniște pensia". Încasează 2.500 de lei noi, adică de peste patru ori mai mult decît o pensie medie în România.

Despre torționari de ieri care astăzi sunt cu pensii enorme

Considerat de deținuții care l-au cunoscut drept o „bestie ordinară”, Ioanițescu crede astăzi că în tinerețe și-a făcut doar treaba pentru care lua chenzina. Devotamentul său s-a văzut, spre exemplu, la Aiud, unde, în timpul unei greve a foamei, a dat ordin ca deținuții să fie hrăniți cu forța: printr-un tub vîrît pe gît, le-a fost turnată toata porția de mîncare și de apă. Într-un interviu acordat ziarului „România liberă” spunea: „Eram foarte sever, dar eram corect. Nu dur, sever. Aveam subalterni, dom'le... Ce însemna să umblu eu cu bîta printre ei? După legile de atunci, erau vinovați. Nu primeam neapărat ordine în scris să-i maltratăm pe deținuți, dar îți cereau să aplici regimul la maximum. Să nu treci nimic cu vederea. Eu am lucrat după un principiu propriu. I-am separat: țărani, muncitori, intelectuali și militari. Pentru că intelectualii,ăștia mai deștepți, îi cam exploatau pe ceilalți. M-am purtat în așa fel încît n-am ce să-mi reproșez” relatează mulțumit de el torționarul. La fel ca și el Gheorghe Crăciun, comandant de penitenciar, șeful Securității Brașov, considerat cel mai dur torționar, s-a dus în mormînt cu mulțumirea că și-a făcut doar datoria și că foștii deținuți politic și-au meritat soarta. Și acesta a trăit la Cluj cu o pensie de zeci de milioane de lei vechi, iar nimeni nu l-a tras la răspundere pentru faptele sale.

Despre Omul care și-a iertat călăul

Florea Dumitru a fost condamnat în anul 1959 la opt ani de închisoare pentru uneltire împotriva ordinii sociale cînd a fost pîrît de învățătorul satului că recita o poezie care critica regimul. Era ofițer, iar la recurs a primit patru ani. Florea este trecut de 73 de ani și trăiește în localitatea Caracal, într-un apartament de două camere. Redă cu lux de amănunte, de parca le-ar fi trăit ieri, cifre, nume, locuri, fețe pe care le-a trăit în urmă cu cinci decenii. N-a uitat că numărul celulei în care a stat la Pitești era 53, că un coleg deținut era în clasa a XI-a și locuia în București, pe strada Sepcari nr. 2, etaj 2, apartament 2, că medicamentele de care avea nevoie un alt deținut erau Carboxim și Antideprin sau că porția zilnică de pîine era de 250 de grame pentru cei care munceau, și doar de 100 pentru cei bolnavi sau inapți. Nici numele comandantului Coloniei de Munca Giurgeni, unde a stat patru luni, nu crede că i se va șterge vreodată din minte: „La Giurgeni era Ioanițescu. Odată, a venit cînd ne scoteau la muncă, a luat o prajină mare și a început să dea în sînga și-n dreapta. "Fir-ați voi să fiți, vă omor pe toți! Nenorociților, voi care subminați economia țării!" a povestit fostul deținut politic. Dumitru Florea are o pensie de 1000 de lei și o indemnizație de 800 de lei acordată foștilor deținuți politici. Precum Florea Dumitru, toți foștii deținuți politic au vii în memorie toate faptele și momentele grele prin care au trecut în temnițele și lagărele comuniste. Majoritatea dintre ei și-au iertat călăii și nu cer decît să nu-i mai vadă în funcții de conducere, dacă legea lustrăției a rămas tot nevotată.

Despre Legea cultelor dictată de Stalin

În august 1948 este promulgată „Legea pentru regimul general al cultelor” Aceasta separa școala de Biserică. Nici o confesiune, congregație sau comunitate religioasă nu mai putea deschide sau întreține instituții de învățămînt general. De asemeni se aduc restricții severe privind activitatea în mănăstiri. Nu mai erau priviți în monahism, indiferent de vîrstă, decît absolvenții școlilor de pregătire a clerului. Ceilalți erau primiți numai la vîrsta de 55 de ani bărbații și 50 femeile. Au fost desființate foarte multe mănăstiri. Iată cîteva exemple ale

evoluției fenomenului. În Arhiepiscopia Iașilor, din 50 mănăstiri și schituri nu a mai rămas nici una. Dacă în România anului 1958 mai erau consemnate 197 de mănăstiri și schituri, în anul 1987 existau doar 103. În timp ce în anul 1951 se consemnează existența a 10.000 călugări, în anul 1963 numărul lor era de aproximativ 1000. Din perspectivă comunistă, monahismul românesc trebuia să întrupeze principiul apostolatului social. Călugării contemplativi au fost obligați să se transforme în muncitori pentru cauza noului regim social, în ciuda opoziției pe care au manifestat-o la începuturile regimului comunist“ (Vasilică Militaru, Biserica din temniță, idem. p.34)

Despre Moscova care dicta totul

„Trebuie remarcat faptul că tonul discursului acelor vremuri era dictat de la Moscova. După ce, în prima fază a revoluției bolșevice, au fost dărîmate bisericile și mănăstirile din Rusia, decapitîndu-se toată ierarhia bisericească, Stalin va înțelege că este bine să se folosească de instituția bisericească. În anul 1943, Stalin instalează în funcția de patriarh al Bisericii ruse pe Serghie. Acesta va trasa de acum înainte politica bisericii în conformitate cu ideologia comunistă. Următorul patriarh, Alexei, va organiza la Moscova în anul 1948 o conferință ecleziastică, în cursul căreia a fost definită politica pe care aveau s-o urmeze noile democrații populare. Așa se explică faptul că, în primii ani ai regimului comunist, literatura ortodoxă română a preamărit biserica mamă a U.R.S.S.“ (ibid. p.35) În noul context politic va fi instalat la București noul patriarh Iustinian Marina care a colaborat cu statul comunist în vederea păstrării tezaurului spiritual.

Regimul sovietic, și mai ales dimensiunea sa stalinistă, a fost atras de conceptul “ingineriei sociale”, iar această construcție societală nu putea să nu interacționeze cu discursul teologic tradițional a cărui teză era “autocrație, ortodoxie, *narodnost*”. Concentrarea puterii statelor și principiile partidului unic, caracteristice unei singure ideologii oficiale au configurat un puternic vector ateist și laicizant în societatea și mentalul colectiv ruse. Aceste direcții de strategie politică intrau în coliziune cu opțiunile fundamentale ale ortodoxismului rus, care prin scrisul lui Vladimir Soloviev criticase “patriotismul bolșevic zoologic”. În schimb, Berdiaev a insistat pe originile populare creștine asupra comunitarismului socialist.

Trebuie să semnalăm că liderii sovietici nu au fost influențați în raporturile cu religia (ca doctrină și componentă instituțională) de ideea gramsciană a alianței Partidului Comunist cu masele populare religioase³. În acest context, anticomunismul a devenit o bătălie religioasă de primă importanță care a avut o mobilizare de masă în lumea catolică și ortodoxă. Controlul U.R.S.S. asupra țărilor estice și persecuțiile religioase au condus la elaborarea de către Papa Pius al XI-lea a *Enciclicii asupra comunismului*, document care alături de scrisorile pastorale, directivele episcopilor și buletinele oficiale ilustrează spiritul de cruciadă în lupta lui “Christos împotriva Diavolului și a barbariei moscovite”. În acest sens într-un document papal din anul 1946, Suveranul Pontif a arătat etapele teroarei: “revoluția, violența, suprimarea tuturor libertăților, lupta de clasă, dictatura”. Analiza papală evocă “gigantesca mașină colectivistă” potrivit căreia “paradisul lui Marx apare ca un trist și ironic paradis, fără speranță în care totul este supus logicii materialismului și distrugerii tuturor religiilor [...] comunismul semnifică mizerie, sclavaj, regim polițienesc, câmp de concentrare, moarte”.

Despre relația Stat-Biserică în spațiul sovietic

Revenind la regimul sovietic și politica sa ateocomunistă, trebuie să enumerăm câteva momente care au fost “copiate la indigo” de guvernele democrat-populare în perioada postbelică.

După Sinodul de la Karlovaț din anul 1920 au fost excomunicați marii gânditori mistici, Berdiaev și Bulgakov, patriarhul Tikhon a fost acuzat și arestat în anul 1922, sute de preoți uciși sau mutilați, mănăstirile și bisericile distruse sau închise, proprietățile bisericesti secularizate. Mitropolitul Serghei, succesorul lui Tikhon a realizat un compromis istoric “Declarația de Loialitate” care a normalizat relația Stat-Biserică, promițându-se “credință Sovietelor și recunoașterea Rusiei Sovietice ca stat-mamă cetățenesc”. Deși persecuțiile religioase au continuat în anii '30, s-a constatat o resurecție religioasă a intelectualilor din Rusia.

Înrângerile militare din 1941-1942 l-au făcut pe Stalin să facă mari concesii Bisericii, Serghei a fost numit patriarh și primit în vizită la Kremlin, transferându-se fostului periodic al Patriarhiei fondurile revistei “Bezbojnic” (“Ateul”). Emigrația ortodoxă rusă de la Karlovac (Iugoslavia) condusă de mitropolitul Anton (Khropovitsky) a sprijinit politica lui Hitler de distrugere a “regimului iudeo-masonic al U.R.S.S.”

Unii lideri ecleziaști au revenit în Uniunea Sovietică și au colaborat cu regimul comunist, cazul mitropolitului Serafim de la Paris fiind elocvent. Un aspect interesant este acela că Biserica Ortodoxă Rusă a invocat solidaritatea slavă pentru apărarea “rodinei” (patria-mamă) împotriva agresiunii hitleriste. Regimul stalinist a speculat afirmația lui Dostoievski: “a fi rus înseamnă a fi ortodox”, dar această resurgență religioasă era controlată de N.K.V.D. În acest sens, elita politică sovietică s-a folosit de unele personalități din emigrația rusă de la Paris ca Alex. Kazem Bek (persan de origine), lider în anii '20 al organizației “Tinerii Ruși”, admirator al lui Stalin, “noul Bonaparte” și revenit în U.R.S.S. ca secretar al Patriarhului la sfârșitul anilor '40. Pe ansamblu reacțiile emigrației au fost dure la adresa politicii religioase a regimului, unii reprezentanți ca Ivan Solonevici scriind cărți critice cum ar fi *Rusia într-un lagăr de concentrare*, unde arăta că “cel mai consistent fascism este în Rusia”. Represiunea stalinistă a atins și armata de eliberare rusă condusă de Vlasov, după cum se știe predat de Aliați la Praga sovieticilor (1945).

După cum sublinia C. Andriev în lucrarea sa *Vlasov and the Russian Movement Liberation*. exponentii dreptei ruse și militarii aflați în Germania anilor 1941-1945 (atamanul Baidakalov, Teneserov, Poremski, de fapt lideri ai centrului berlinez al emigrației ruse - executați în anul 1949) afirmau: “religia va fi de o centrală importanță în viitoarea ordine cu o poziție dominantă a Bisericii Ortodoxe”.

Stalin a extins represiunea asupra cercurilor militare și politice ale emigrației ruse din Germania, dar și asupra iredentiștilor ucrainieni, dintre care mulți erau greco-catolici. Un impact deosebit în Occident a avut reîntoarcerea prizonierilor italieni la Cremona (27 decembrie anul 1947); după acest moment, oameni de stânga ca C. Monteferrato au devenit din “rusofili, anticomuniști și antibolșevici”.

Despre Unitatea specială, NKVD

În anul 1943 Stalin ordonă înființarea unei unități speciale a N.K.V.D. care trebuia să identifice și să urmărească pe toți cei care ar fi colaborat cu germanii și aliații lor. Unitatea numită „Smerș” s-a constituit în România începând din anul 1944 și a fost sprijinită de secretarul la Ministerul de Interne Teohari Georgescu pe numele real Baruh Tescovici. Numele românesc va fi „Brigada Mobilă” și avea următoarele misiuni: să convingă populația că întregul aparat de stat al ramurilor burgheze este vinovat de dezastrul țării și trebuia neutralizat, iar în anumite cazuri chiar lichidat; partidele istorice deveneau automat agenturi ale spionajului fascist și imperialist și trebuiau desființate; unitatea trebuia să lichideze elita intelectuală, economico-financiară și politică a țării, care urma să fie înlocuită cu noile cadre formate la Moscova; să contribuie la crearea în România a unei societăți de tip sovietic; să constituie nucleul din care se va organiza noul serviciu de informații al României și poliția politică internă. „Brigada Mobilă” a fost organizată de șeful I.N.U. pentru România, generalul

A. Saharovski. Pe plan intern unitatea a fost coordonată de generalul Gheorghe Pintilie (Pantelei Bodnarenko), dar la vedere, șeful ei era colonelul Boris Grunberg, care și-a schimbat numele în Alexandru Nikolski și va deveni general și unul dintre cei mai temuți șefi ai procesului de distrugere al elitei românești. Trebuie remarcată preocuparea acestor oameni de a-și schimba numele, de a se româniza pentru a-și ascunde mai bine identitatea lor reală. Operațiunea de arestare a purtat numele de cod de „Gayaneh“, denumire dată de Stalin și încredințată generalului Gheorghe Pintilie. Ea a început printr-un raport al Ministerului de Interne în care erau analizate: problema legionară, organizațiile subversive, Biserica, sectele religioase, partidele politice, elementele din fostul P.N.Ț. și care concluziona necesitatea declanșării arestărilor“ (ibid. p.37) În noaptea de 14 spre 15 mai 1948 sînt arestați 15.000 de membri și presupuși susținători ai Mișcării Legionare iar din centrele universitare din Iași, București și Cluj au fost arestați 1000 de studenți. În 20 mai au fost arestați 3000 de ofițeri ai armatei române, 2000 de membri ai P.N.Ț. și P.N.L....

Cu alte cuvinte, se observă că treptat noua putere instituie ca lege supremă – teroarea. Populația gulagului românesc sporește mereu pentru ca regimul să se simtă stăpîn deplin. Rețeaua de penitenciare, spitale psihiatrice, lagăre de muncă și gropi comune este înfiorător de densă și ea vorbește despre cotele la care s-a desfășurat represiunea comunistă, numărul celor uciși și încarcerați ridicându-se în jurul a 2.000.000 de persoane. Sighet, Aiud, Gherla, Jilava, Pitești, Canal, Balta Brăilei și multe alte locuri ale suferinței românești, la care se adaugă închisorile de femei Mislea, Miercurea Ciuc, Dumbrăveni constituie o geografie care pe de-o parte arată dimensiunile pe care crima comunistă le-a avut în spațiul românesc, iar pe de altă parte vorbește de disperarea cu care națiunea română născută creștină s-a împotrivit unui regim ateu și alogen. În luna mai anul 1946 lotul Antonescu este judecat și sunt efectuate execuțiile, iar după această dată încep să fie descoperite și trâmbițate în presă o serie întregă de „comploturi” în care protagoniștii sunt nume marcante ale scenei politice. Din luna martie anul 1947 se declanșează o serie de arestări între membrii PNTȚ și PNL, efectuate în manieră stalinistă, adică în timpul nopții, fără mandat de arestare, fără ca celui arestat să i se comunice motivul.

Așadar, în vara anului 1947 are loc operațiunea Tămădău, când conducerea PNTȚ este arestată cu excepția lui Iuliu Maniu, care va fi arestat și el a doua zi, după acest eveniment. Arestările erau precedate în presă de articole atât de incitante și violente încât oricine își dădea seama că procesele celor arestați erau deja consumate înainte chiar de a începe. Poziția puterii fusese exprimată și acesta era singurul criteriu de judecată în România acelei vremi. Pe de altă parte aceeași putere opera o serie de rupturi în sânul celorlalte formațiuni politice, încercând atomizarea lor și folosindu-se pentru aceasta de oportunismul unora dintre membrii acestor partide, luând astfel naștere o serie de formațiuni minuscule ce puteau fi foarte ușor controlate de PCR și cu care acesta se coaliza conștient fiind că anihilarea lor va fi mult mai lesnicioasă. Printr-o tactică similară sunt înlăturați liderii PNL și PSDI (Titel Petrescu), apoi „partenerii de drum” precum PNL-Tătărescu. Liderii politici vor fi concentrați la penitenciarul Sighet și supuși unui regim de izolare și înfometare care viza exterminarea lor. Nu mai au nume proprii, ei devin simple numere și acelea dictate de la centru. Aici se vor stinge rînd pe rînd nume marcante pentru politica și cultura noastră. Iuliu Maniu, omul politic recunoscut de occident ca o personalitate diplomatică de o probitate morală incontestabilă sfârșește neștiut de nimeni în condiții de mizerie inimaginabile, într-o celulă din Sighet, mâncat de viermi și singurătate. PCR-ul nu-și va uita adversarii săi ideologici cei mai acerbi, legionarii. Arestările operate în sânul Gărzii de Fier sunt de ordinul miilor iar anchetele la care sunt supuși cunosc o duritate extremă. Fascist devine sinonim absolut cu legionar, iar legionar este o etichetă într-atât de stigmatizantă încât cel catalogat astfel nu și-o va putea șterge niciodată. Partidul era necruțător nu doar cu adversarii declarați dar chiar cu proprii membri. Procesul și execuția lui Lucrețiu Pătrășcanu sunt un exemplu edificator în acest sens. S-a constatat că regimurile

comuniste, în genere nu agreează prea mult intelectualii și de cele mai multe ori când ei se rătăcesc prin eșaloanele de conducere sunt înlăturați. Acesta a fost cazul și lui Lucrețiu Pătrășcanu, procesul lui fiind unul desfășurat după rețeta stalinistă, cu acuzații fantasmagorice de trădare și complot. Fără milă sau remușcări puterea comunistă își jertfea proprii fii, modelul era același cu cel sovietic, unde cei mai apropiați colaboratori ai lui Stalin și cei mai cunoscuți doctrinari ai partidului căzuseră rând pe rând.

Teama, frica de intelectualitate se va manifesta și prin metamorfozarea nefericită a uneia dintre principalele instituții de cultură românești, Academia, se produc epurări masive între membrii ei și mulți dintre ei ajung în întunecatul Sighet. Ziariști, academicieni, poeți, oameni de știință, în măsura în care nu au înțeles să încheie pact cu puterea politică criminală, au intrat în moara represiunii, plătind cu viața sau cu anii tinereții lor verticalitatea morală pe care și-au impus-o. Dealtfel intelectualitatea a rămas de la început și până în ultimele zile ale regimului comunist partea societății care nu a încetat să ridice glasuri protestatatoare, uneori mai vehemente altădată mai firave, dar niciodată nu a existat docilitate absolută și de aici poate și încrâncenarea și neîncrederea pe care liderii comuniști au manifestat-o mereu față de această categorie socială.

Pentru a reuși să implice în procese politice de trădare națională pe toți participanții la guvernările anterioare se vor constitui loturi de inculpați care adesea nici nu se cunoșteau între ei și se brodează scenarii lipsite de sens din care probabil că nici măcar judecătorii nu înțelegeau mare lucru. Noua instituție a acuzatorilor publici, preluată după patent sovietic, își făcea din plin datoria, acușările curgeau vertiginos și în loc de fapte concrete sălile tribunalelor poporului răsunau de acuze precum „vampiri care au supt sângele celor mai buni fii ai poporului”. Astfel ajung în închisoare personalități științifice și economice care erau simpli tehnicieni ce încercaseră într-o perioadă cruntă ca cel de al II-lea Război mondial să nu lase țara în colaps economic. Ei nu aveau apartenență politică însă PCR-ul considera trădător pe oricine se situa în afara lui. Astfel elitele din toate domeniile vor fi nu doar înlăturate ci pur și simplu suprimate. Nici armata nu este cruțată, criteriul politic funcționează și în acest caz. Diviziile „Tudor Vladimirescu” și „Horia, Cloșca și Crișan”, venite cu tancurile sovietice vor constitui nucleul armatei RPR, vechea armată a României fiind distrusă, generali și strategii de marcă putrezind în beciurile închisorilor comuniste. Pentru reformarea armatei, ca și în celelalte sectoare, vor fi trimiși consilieri sovietici care, nu de puține ori vor intra în conflict cu ofițerii români. Epurările efectuate în armată, urmate adesea de arestări produc degingoladă și în acest sector care își demonstrase eficiența pe parcursul războiului.

În 19 august anul 1948 comuniștii infiltrați în Serviciul Special de Informații care se afla sub conducerea lui Gheorghe Pintilie și Emil Bodnăraș au arestat aproximativ 1000 de ofițeri S.S.I. La 1 decembrie este desființată Biserica greco-catolică și este arestată ierarhia ei. Arestările se făceau inopinant și prin mijloace diverse. Părintele Iustin Pârvu povestește cum a fost ridicat în noaptea de 14 spre 15 mai din camera sa de preot slujitor la Seminarul din Roman și transportat cu o dubă neagră. Părintele Zosim Oancea a fost arestat în noaptea de 7 spre 8 iulie din gara Copșa Mică iar în data de 10 iunie Părintele Arsenie Boca dădea declarații la Securitate. Motivele arestărilor erau multiple: Părintele Zosim Oancea era învinuit pentru ajutorarea unor familii de creștini deja arestați, folosind banii din editarea unui calendar creștin-ortodox. Părintele Iustin Pârvu a fost acuzat că se afla încris pe o listă de donatori și susținători ai celor aflați în închisoare. Preotul Gheorghe Chiriac, doctor în teologie și filosofie, a fost pus sub acuzare pentru că a participat cu o sumă de bani la ajutorarea unui proaspăt ieșit din închisoare. Liviu Munteanu, protopop de Bistrița și rector al Institutului Teologic din Cluj a fost pus sub învinuire pentru ascultarea făcută față de episcopul de Cluj care l-a îndemnat să emită o circulară ce îndemna preoții la catehizarea credincioșilor interzisă de Legea Cultelor. Părintele Arsenie Boca a fost arestat pentru că i-a ajutat cu alimente pe refugiații din munți și pe cei parașutați care veneau din Germania să

ajute rezistența românească. Părintele Ioan Iovan, ucenic al părintelui Arsenie Boca, a fost condamnat la 25 ani de temniță grea. El a fost duhovnicul maicilor de la mănăstirea Vladimirești și unul dintre cei mai insultați și calomniați preoți români.

Câteva concluzii și încheierea

Așadar, fiind incapabil de creație, comunismul a distrus fără să poată pune nimic în schimb și, în urma acestei constatări a cărei concretețe e incontestabilă, se impune ca, abordând comunismul ca regim politic sau ideologic, să-l privim și din perspectivă teologică. „Antispiritul comunist” de care pomenește părintele André Scrima este în fond acel suflu demonic care îl străbate în toate cotloanele sale. Proteic și insidios, comunismul își păstrează constanta demonică în toate împrejurările. Ca neam și persoane care am trecut prin experiența comunistă, ni se impune ca datorie morală analiza și înțelegerea acestei experiențe la dimensiunea de experiență mistică ce ne-a pus în ecuație relația cu Dumnezeu și ne-a demonstrat că, într-un mod criptic, dar constant, veșnicia irumpe în timpul istoric.

Din punct de vedere creștin, singurul răspuns care îi poate fi dat comunismului este afirmarea a tot ceea ce el neagă: afirmarea libertății, a spiritualității, a existenței lui Dumnezeu și, prin această afirmare, intrarea în conflict direct cu comunismul. Omul creștin aplică faptelor, sistemelor și ideilor o grilă de lectură creștină, ori, după o astfel de grilă, comunismul este un construct al răului, menit să pervertească totul. Asemeni lui Satan, el îl imită pe Dumnezeu, dar într-un mod caricatural, maimuțărit; spre deosebire de Dumnezeu care îl vrea pe om liber și îi cere supunere din iubire liber consimțită, comunismul, ca și demonul îl vrea pe om sclav supus, ușor de manipulat, cu libertatea anulată și voința pervertită. Intrarea în conflict cu sistemul devenea, prin urmare, o consecință a încercării de a-ți păstra umanitatea.

În cadrul celor intrați în temnițele comuniste, în funcție de modul în care se raportau la trăirea creștină, se disting mai multe categorii, astfel:

- cei care aveau o trăire creștină intensă și înainte de a intra în detenție,
- cei care, deși aveau o educație creștină, nu erau niște trăitori autentici, creștinismul lor reducându-se la un anume formalism, însă, în închisoare, ei vor descoperi valoarea trăirii creștine și vor intra pe *via mistica* la fel de intens ca și cei din prima categorie;
- mult mai reduși numeric, sunt cei care au intrat în închisoare în totală necunoștință sau chiar în opoziție cu creștinismul, dar, întâlnind în temniță pe cei care îl practicau, sesizând seninătatea și împăcarea cu care își petreceau detenția, au început și ei să practice rugăciunea și celelalte fapte creștine posibile într-un asemenea spațiu;
- au existat, desigur, și deținuți care nu au avut o autentică trăire creștină, dintre aceștia administrația închisorilor își racola informatorii. Tot din rândul celor necredincioși au fost cei care s-au sinucis sau au ieșit din închisoare socotindu-se învinși și dorindu-și răzbunarea. Dar această categorie a victimelor a fost foarte redusă numeric și foarte puțini au supraviețuit detenției, căci lipsa de speranță și sentimentul zădărniceii, la care se adăugau condițiile de gulag, i-a descompus trupește și sufletește.

Deci, cei mai mulți au intrat în detenție având o educație moral creștină, unii o trăiau mai intens, alții mai puțin, dar în momentul în care au devenit conștienți că toate punțile cu exteriorul le sunt tăiate, ei au evadat în transcendent. Și, în ciuda ostracizării extreme la care erau supuși, și-au câștigat libertatea și fericirea, realizând ceea ce părea imposibil - izbânda în fața comunismului.

Parcurgând numeroase mărturisiri ale experiențelor carcerale, fie prin intermediul memorialisticii de detenție, fie redade nemijlocit de protagoniști, în interviurile realizate, se constată că trăirea religioasă și fenomenul creștin a cunoscut o manifestare plenară. Este neîndoielnic că spațiul ostracizant al temniței devine prilej de adâncire spirituală, într-o așa

măsură încât se poate afirma, că trăirea creștină în temnițele comuniste a fost un fenomen de masă.

Altfel spus, în urma materialului consultat, a rezultat că, în pofida tuturor eforturilor pe care sistemul comunist le-a făcut, de înăbușire a credinței și de descompunere interioară a persoanei umane, deținuții din închisorile comuniste au reușit să trăiască o viață în Iisus Hristos în toată plenitudinea ei. Demersul nostru introspectiv și retrospectiv printre oameni și fapte dintr-un timp al întunericului, când România a fost luată în stăpânire prin minciună și violență, de un sistem absolut demonic se vrea a fi o privire din perspectivă moral-creștină asupra unui fenomen care, dincolo de politic, economic, social are profunde semnificații mistice și morale. Confruntarea omenirii, a României și a fiecăruia dintre noi cu fenomenul comunist nu este ceva ce se consumă exclusiv în istorie, ci confruntarea aceasta este o luptă între Bine și Rău. Noi, cei de azi, suntem datori s-o înțelegem, să ne-o asumăm și să conștientizăm care sunt soluțiile salvatoare; considerăm aceasta ca un act moral, atât față de propria conștiință cât și față de memoria celor ce s-au jertfit în această luptă și, mai ales, față de generațiile viitoare. „Condamnarea comunismului este astăzi, mai mult ca oricând, o obligație *morală* (s.n.), intelectuală, politică, socială. Statul român, democrat și pluralist, poate și trebuie să o facă. Tot astfel, cunoașterea acestor pagini întunecate și triste de istorie românească a secolului douăzeci este indispensabilă pentru noile generații care au dreptul să știe în ce lume au trăit părinții lor. Viitorul României depinde de asumarea trecutului ei, deci de condamnarea regimului comunist ca inamic al speciei umane. A nu o face astăzi, aici și acum ne va împovăra pe veci cu vina complicității, fie și prin tăcere, cu Răul totalitar.”

(http://www.presidency.ro/static/ordine/RAPORT_FINAL_CPADCR.pdf, p. 448.) Azi, când se întrevede riscul unui cult al corporalității hedoniste, când societatea nu mai este nici socialistă, nici comunistă, ci consumistă, mărturisitorii temniței comuniste ne pot fi călăuze spre esențe. Agresiunea asupra persoanei umane nu se mai face prin teroare și crimă, ci prin plăcerea senzuală, insidioasă și la fel de (dacă nu și mai) distructivă pentru spirit.

Așadar, comunismul, ca încercare la care a fost supus creștinismul, a demonstrat că omul nu se poate salva altfel decât prin credință. Cu alte cuvinte, fără rugăciune, fără milă și dragoste față de celălalt, fără efortul permanent de a intra în legătură cu Dumnezeu, omul supus experienței comuniste și, îndeosebi, celei din închisoarea comunistă, riscă să se dezintegreze ca persoană umană. A vorbi despre dimensiunea spirituală a universului carceral al României comuniste este o necesitate morală. Mărturisitorii, martirii și mucenicii temnițelor comuniste trebuie să funcționeze pentru noi, cei de astăzi ca modele, ca repere morale, în caz contrar cunoașterea experienței lor ar rămâne doar la nivel rațional și atât. Este necesar să ne-o asumăm efectiv înțelegând că ancorarea în Dumnezeu a fost singura soluție viabilă atunci și ea este și astăzi o salvare autentică a unității noastre ființiale ca persoane și ca neam. Soluție unică, veșnică, imbatabilă, ancorarea noastră în Dumnezeu, respectarea grilei morale creștine a fost și este barca de salvare din marasmul comunist, dar și din nebunia disonantă și grăbită a lumii noastre, postmoderne, contemporane.

Material documentar realizat de Drd. Stelian Gomboș